

Co se dělo na konferenci *Conservation Biology* v Egeru...

První den byl věnován kurzům ke čtyřem tématům (psaní vědeckých publikací, population modelling, lineární a nelineární modely v programu R, systematické ochranné plánování – conservation planning).

Pětidenní program byl rozdělen do několika souběžných sekcí, které často řešily podobná témata. Každý den se zahajoval plenární sekcí, kde zazněla přednáška od kenote speakerů.

Ve své vstupní přednášce *European Biodiversity Conservation: Science, Policy and Practice* předseda Royal Commission on Environmental Pollution **Sir John Lawton** zdůraznil nutnost prosazovat vědecké výsledky do politické sféry, a to samotnými vědci. Další keynote speaker ředitel Directorate General for Environment of the European Commission **Ladislav Miko** přednesl řeč *The Natura 2000 Network – Time for Moving To Management* o smyslu ochrany přírody na evropské úrovni a obtížné definici přirozených území. Síť Natura 2000 je už dnes v Evropě vyhlášena na více než 25 000 plochách. Zajímavý byl prezentovaný fakt, že mnohem roztržitější je v západní Evropě, kdežto směrem na východ jsou území N2000 kompaktnější, což souvisí se zachovalostí přírodních celků na území nových členských států EU. **Georgina Mace**, ředitelka Science, Zoological Society of London pohovořila o ztrátě biodiversity v přednášce s názvem *Biodiversity Loss: Europe in a Global Setting*, přičemž se opírala o výsledky Ecosystem Millenium Assessment. Závěrečnou plenární přednášku přednesl profesor na Ecology Centre University v Queenslandu **Robert Pressey** o plánování zachování biodiversity v kontextu antropogenních změn (*Moving Targets: Planning to Maintain Biodiversity Processes in the Context of Anthropogenic Landscape Dynamics*). Kritizoval u nás ještě dosud zaběhnutý statický princip prosazovaný při plánování ochrany přírody založený na inventárním průzkumu, což naprosto nemůže vyhovovat dynamickým procesům v krajině zvláště ve světle dnešních klimatických změn.

Dále uvedu jen tituly jednotlivých bloků pro základní představu, přičemž u některých rozvádím jejich obsah. Některé bloky je možné sdružit kvůli podobné náplni. Význam a zájem přednášejících o témata dokládá i informace o počtu celkových 2hodinových bloků.

Conserving Large Carnivores in European Landscapes: the challenge and opportunity of coexistence – proběhly celkem 3 bloky zaměřené na problém udržení populací vlka, medvěda, rysa a rosomáka v dnes tak přelidněné Evropě.

Recovery of endangered species

Conservation area planning - 4 bloky

Climate change, Biogeography and climate change

Conservation genetics, The conservation consequences of growing genetically modified plants in Europe – 2 bloky. GM rostliny rostou celosvětově na více jak 70 mil ha půdy. Zvláště v Evropě, kde jsou kultivované plochy úzce provázané s chráněnými a cennými přírodními územími, je nutné postupovat při zavádění GM obezřetně. Např. Maďarsko vyhlásilo moratorium na pěstování GM kukuřice z důvodu absence údajů z panonské oblasti.

Outbreeding depression in plant conservation: what do we know and where should we go? – 2 bloky. Kvůli fragmentaci současné krajiny a následně i populací, je mnoho rostlin ohroženo genetickým driftem a inbreedingovou depresí odehrávajícími se v malých populacích. Rostliny vzhledem ke svému sesilnému způsobu života vykazují velkou lokální adaptaci.

V Evropě je běžný přístup k navracení populací přínosem nového příbuzného materiálu. Zde však hrozí jiný jev zvaný outbreedingová deprese, která může oslabit stávající lokální adaptaci a zmenšit naději na přežívání následné generace. Stále ještě nevíme, jaké následky tyto zásahy nesou.

Conservation of marine biodiversity, Marine conservation

Pozornost byla věnována důsledkům přelovení mořských vod a odlovení velkých predátorů, změnám v trofických řetězcích, znečištění a acidifikaci vod. Problémy marinních ekosystémů jsou v mnohém odlišné od terestrických a mnohdy chybí základní výzkum pro plánování strategie ochrany přírody.

Risk assessment and uncertainty, Evidence-Based Conservation – Theory and Practice – 2 bloky. Ačkoliv existuje velké množství odborné literatury k ochraně přírody, ukazuje se, že její vliv na konečnou výkonnou složku je velmi malý. Posouzení dopadu různých managementů je v mnohém vzdáleno objektivitě. Pozornost by se měla zaměřit především na *Conservation measures* – různé ukazatele – a na kvantitu i kvalitu monitoringů. *Conservationevidence.com* je iniciativa mající za cíl sbírat doklady o efektivním vlivu různých ochranných výstupů na zlepšení životního prostředí. *Centre for Evidence-Based Conservation* podporuje a rozšiřuje myšlenky a dílčí úspěchy mezi širší veřejnost.

Biodiversity in Boreal Forests – State, threats, and means for conservation – 2 bloky. Biom jehličnatého lesa zaujímá na zemi 1/3 její plochy. Lesy představují důležitý zásobník uhlíku v celosvětovém měřítku. Ačkoliv jsou boreální lesy převážně druhově chudé, jsou na ně vázány specifické saprofytické, epixylické a fytofágní organismy, nižší rostliny a lišejníky. I tyto lesy trpí poklesem biodiverzity, přičemž jen ve Finsku vyhynulo 20 % druhů vázaných na les zásluhou intenzivního lesního hospodářství. Pozornost je proto věnována zachování tzv. *Woodland Key Habitats* (jakýchsi center biodiverzity) a také ponechávání mrtvých stromů a dřeva na pasekách. Je třeba se zasazovat také o větší podíl listnatých dřevin a místy i plánovitému spalování.

Conservation and agriculture, The development of agri-environment schemes in the new EU member states of Central and Eastern Europe – 2 bloky. Dosud málo pozornosti bylo věnováno agri-environmentálním programům v nových členských státech. Bloky byly proto věnovány jejich dopadům na biodiverzitu a dalším změnám provozovaným na různých farmách.

Landscape and spatial ecology – 4 bloky,

Alien and invasive species, Fighting invasive exotic plants

V současnosti je věnována pozornost různým technikám na boj proti nepůvodní biotě. Sympozium mělo vytvořit fórum, které by sdružovalo výsledky z experimentálních studií a zároveň výzkum ekologických procesů ve vazbě na obnovení zničených ekosystémů. Cílem bylo spojit spolu vědce a NGOs.

Ecosystem management, Forest ecology

Grassland ecology

Disturbance ecology, Restoration ecology

Science and policy in conservation, Economic and social context of conservation, Education and outreach

How to harmonize conservation, consumption and public education: management of European freshwater crayfish as flagship species

Raci jako jedni z největších a nejdéle žijících sladkovodních bezobratlých živočichů nejsou jen známkou vysoké kvality vody; stranou nezůstává ani ekonomický význam raků jako zdroj obživy. Síť CRAYNET zahrnuje 9 evropských států (bohužel bez ČR, i když zde máme profesionály na tomto poli) a jejím cílem je využít vědeckých znalostí na ochranu tří evropských račích druhů.

Nature conservation in freshwater ecosystems in response to EU Directives

Limnologie a ochrana přírody je ve spojení přes kvalitu, průtokový režim a fyzikální vlastnosti vody v přírodních tocích a nádržích. *Habitat Directive* a *Water Framework Directive* představují rámce pro plnění ochrany těchto ekosystémů v EU.

Diversity of important transboundary wetlands of Europe

Přeshraniční mokřady chráněné Ramsarskou smlouvou jsou jedněmi z nejcennějších území s biodiverzitou. Po pádu železné opony sice padly hranice politické, ale vzrostl tlak ekonomický a rozvíjející infrastruktura má negativní dopad na řadu mokřadních ekosystémů. Národní přístup už nemá takovou váhu a je nutné zajistit mezinárodní přístup v ochraně (př. největší záplavová oblast v Evropě - povodí řeky Pripjat' mezi Běloruskem a Ukrajinou).

Population dynamics and viability analysis

Conservation in Botanic Gardens: challenges, results, prospects

Botanické zahrady už nejsou dávno vnímány jen jako místo pro konzervátorské sbírky, ale jako prostor pro zajištění *ex-situ* ochrany druhů. Protože jsou otevřené veřejnosti, poskytují možnost pro její vzdělávání v oblasti ochrany biodiverzity. V roce 2003 na konferenci smluvních stran k CBD vznikl dokument *Global Strategy for Plant Conservation*, v němž je zanesen požadavek na ochranu 60 % ohrožených druhů zajištěných *ex-situ* ochranou, přičemž 10 % z nich by mělo mít zajištěn návrat do původních lokalit a program obnovy do roku 2010.

Biodiversity and Conservation Values of Urban Habitat Fragments, Urban conservation

Ačkoliv je dnes urbanizace z pohledu ochrany přírody vnímána vesměs negativně a negativní vliv je vskutku doložen i poklesem biodiverzity (znečištění, nepůvodní druhy apod.) a fragmentací takových oblastí, mohou urbanizovaná území představovat životní prostředí pro mnoho druhů. Ochrana přírody nesmí ignorovat jak relikty původní přírody tak matrix města. Zhruba polovina obyvatel Země žije ve městech a 60 % z nich tam má žít do roku 2030. Nemůžeme proto podceňovat význam zelených center v městské zástavbě.

Inventory and monitoring

Predictive distribution modelling for conservation of biodiversity in Europe

Stále omezené jsou naše znalosti o rozšíření druhů a následně biodiverzity na Zemi. S příchodem GIS a velkých databází se však tyto znalosti rychle rozšiřují. Pozornost byla věnována spíše aplikaci různých metodických přístupů nežli technickým detailům na různých skupinách organismů.

Conservation and the European Union, Diversity for Europe: learning from other continents

Systematic conservation planning in the European landscape: conflicts, environmental changes and the challenge of Countdown 2010

Z evropských iniciativ se řešila *Birds Directive* a *Habitats Directive*. Vymezení ochranných zajímavých míst je náplní oboru známého jako *conservation planning*. Znovu bylo zdůrazněna úzká vazba mezi vědeckými výstupy a náplní ochranných programů. Cílem je rozšířit myšlenky a koncepty ochrany přírody z různých pohledů (kontinentů) spravovaných

pod záštitou různých projektů *The Nature Conservancy*, *World Wildlife Fund* apod. a dostat tak závazků o zastavení poklesu úbytku biodiverzity do roku 2010.

Conserving Strigiformes: The Bigger Picture – 2 bloky

Ochrana sov zaznamenala v současnosti dva velké úspěchy v navrácení velkých sov do jejich přirozeného prostředí na lokální úrovni, a to u výra velkého a sovy pálené.

K většině bloků proběhla i pracovní setkání, na kterých se řešila aktuální témata. Já jsem se zúčastnil dvou: *Climate change and biodiversity conservation: new strategies and policy required!* a *Large herbivores in forest ecosystems: habitat quality, impact of browsing and solutions for damages*. Hlavní poselství prvního bloku bylo v podpoře flexibilní ochranné strategie, která by reagovala na prokázané klimatické změny lépe než dosud. (Mj. i projekt Natura 2000 byl kritizován pro svou malou rozlohu a přílišnou roztržitost.) V ochraně přírody je potřeba prosadit ekosystémový přístup k řešení klimatické krize. Zapojil jsem se do vznikající skupiny diskutující strategie ochrany přírody na evropské úrovni. Druhý workshop se pokusil konfrontovat hlavní problémy v evropských lesích (přezvěření, vliv zvěře na obnovování porostů apod.). Ačkoliv fakt poškozování porostu zvěří byl několikrát dokázán, byla vyslovena hypotéza, že stavy zvěře jsou pod úrovní a zvěř trpí nedostatkem potravy z důvodu nevhodného hospodaření v lesích a snah stavět oplocenky. V diskusi jsem zdůraznil politický rozměr snížení stavu zvěře v ČR a nezvratitelnost důkazů o vysokých stavech zvěře.

Z dalších workshopů proběhly následující: *Integrating Central Asian and Turkish conservationists into Eurasian conservation biology*, *Habitat loss and conservation of European Marine Biodiversity*, *Evidence-Based Conservation – what is a systematic review?* *Conservation Market* (možnost výměny zkušeností z různých iniciativ a projektů), *Natura 2000*, *Diversity for Europe: learning from other continents*, *Integrating Central Asian and Turkish conservationists into Eurasian conservation biology*, *Earth Observation for Conservation Biology*, *Conservation Commons*.

Hodně pozornosti bylo věnováno mladé generaci. Kromě kurzů před začátkem symposia proběhlo v rámci obědové pauzy neoficiální setkání studentů s členy *Society for Conservation Biology*. Dále byla nejlepšímu posteru udělena cena v rámci studentské soutěže. Poster session proběhla za velké pozornosti účastníků, přičemž bylo možné si je prohlížet během celého kongresu. Celkem se prezentovalo 374 posterů sružených do různých tematických skupin. Kniha abstraktů obsahuje 753 abstraktů.

Petr Petřík

Průhonice 4.9.2006